

אוצר מנהגי חב"ד

רמד

למנהג בעלז, וכן הוא המנהג בבאבוב. וראה בס' דרכי-חיים-ושלום (אות תשס), שהחזן אומר שלוש פעמים ואחריו הקהל שלוש פעמים. במנהגי-מהרי"ו (אות תקעו) נאמר גם-כן שאמר שלוש פעמים, אלא שנהג לומר זאת רק בפיו הקדיש, ולא מיד אחר התקיעה שהיתה קודם "תתקבל". האמירה שלוש פעמים נהוגה גם בטשנוביל (לפני "תתקבל" ואחר התקיעה) ובסקווירא (אחר הקדיש).

בגור נוהגים לומר "לשנה הבאה בירושלים" רק פעם אחת, וכן הוא המנהג גם בקרלין (סידור בית-אדרן-וישראל).

רפד. בשנת תשנ"ב — היא השנה האחרונה שכ"ק אדמו"ר זי"ע התפלל עם הציבור בבית-מדרשו — הורה הרבי להמשיך ולנגן את המאָרש גם אחר אמירת "לשנה הבאה בירושלים", ורק אחר-כך גמרו את הקדיש (ראה 'מוסף מיוחד' — הנספח ל'כפר חב"ד' גל' 492 — עמ' 13).

"אין כאלקינו", "עלינו"

רפה. אומרים "אין כאלקינו", "עלינו" (ס' המנהגים. ובקובץ-ליובאוויטש, 5 [תש"ה], עמ' 72: המנהג בליובאוויטש לומר אחר נעילה "קוה — אין כאלקינו" ו"עלינו").

רפו. במחזור שבסידור מאה-שערים, שהדפיס סדר הפיוטים הנהוג אצל אנ"ש, כתב שאומרים "אין כאלקינו" אחר נעילה — ואין המנהג כן (פסקי-הסידור אות קפט. לשו"ע אדמו"ר תרכב, א שאחר מוסף אין אומרים "אין כאלקינו" אבל אומרים "פיטום הקטורת" עיי"ש). וכך כתב גם בלוח "כולל חב"ד": ובארץ-ישראל לא נהגו לומר "אין כאלקינו" ו"עלינו".

אולם במשנה אחרונה שלו, ב'הערות לס' פסקי-הסידור' (בסוף קצות-השולחן חלק ו), נאמר: ..כתבתי דאין המנהג לומר, היינו לפי שכן ראיתי אצל אנ"ש באה"ק ת"ו. וביוז"פ שנת תרע"ג שהייתי אז בלובאוויץ, איני זוכר איך נהגו. ועל המחזור שבסידור מאה-שערים שכתב שם לומר, לא הסכמתי לסמוך.. אולם במכתב מידידי הרב הגאון החסיד ר' מנחם צבי רבקין שליט"א דומ"ץ במנשעסטער כותב אלי, דהמנהג בכל מדינות רוסיה דאנ"ש, לומר "אין כאלקינו" אחר נעילה. עכ"ל.

ולא מצאתי חבר למנהגנו שאומרים "אין כאלקינו", "פיטום הקטורת" ו"עלינו" אחר תפילת נעילה.

קדיש דרבנן

רפו. בהגהתו ללוח "כולל חב"ד" מחק כ"ק אדמו"ר זי"ע את חיבת קד"ר